

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

โครงการวิจัยเรื่องการปฏิรูประบบจัดเก็บข้อมูลและการจำแนกประเภทอาชญากรรมการเงินที่สำคัญเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ ลักษณะการกระทำผิด การจำแนกประเภทอาชญากรรมการเงินของประเทศไทย และระบบการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมการเงินโดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย ศึกษาการจำแนกลักษณะความผิดในกลุ่มอาชญากรรมการเงินตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ (INTERNATIONAL CLASSIFICATION OF CRIME FOR STATISTICAL PURPOSES 2015) และแนวทางการจำแนกประเภทอาชญากรรมตามกฎหมายต่างประเทศ ศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมการเงินของประเทศไทย เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิรูประบบการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมและจำแนกประเภทอาชญากรรมการเงินเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย และแนวการเตรียมความพร้อมของภาครัฐทั้งทางด้านกฎหมายและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนระบบการจัดเก็บข้อมูลและจำแนกประเภทอาชญากรรมการเงินที่สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยผลการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ประการแรก เพื่อศึกษารูปแบบ ลักษณะการกระทำผิด การจำแนกประเภทอาชญากรรมการเงินของประเทศไทย และระบบการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมการเงินโดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย พบว่า ลักษณะการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงินที่สำคัญ อาทิ การกระทำทุจริตผู้บริหารสถาบันการเงิน/ผู้เกี่ยวข้องและอนุมัติสินเชื่อโดยผิดกติเป็นนัยสำคัญ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนและกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (แชร์ลูกโซ่) การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การ

เปิดเผยข้อมูลนี้อาจทำให้ผู้ลงทุนและตลาดทุนเสียหาย การซื้อขายโดยใช้ข้อมูลภายใน (Insider Trading) การซื้อขายตัดหน้าลูกค้าโดยใช้ข้อมูลซื้อขายของลูกค้า (Front Running) การสร้างราคาหลักทรัพย์ การใช้หรือยอมให้ใช้บัญชี Nominee กระทำความผิด ความผิดเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัล (cryptocurrency) และอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต ส่วนระบบการจับกุมข้อมูลอาชญากรรมการเงินของประเทศไทยเป็นการจับกุมข้อมูลโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีลักษณะต่างคนต่างเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติที่ผ่านเข้าออกตามขั้นตอนของกระบวนการงานในส่วนของตนเอง เป็นการจับกุมข้อมูลตามภารกิจตามกฎหมายที่ให้อำนาจของแต่ละหน่วยงานจัดเก็บและเป็นการจัดเก็บตามความต้องการใช้ข้อมูลของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์ประการที่สอง เพื่อศึกษาการจำแนกลักษณะความผิดในกลุ่มอาชญากรรมการเงินตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ (INTERNATIONAL CLASSIFICATION OF CRIME FOR STATISTICAL PURPOSES 2015) และแนวทางการจำแนกประเภทอาชญากรรมตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหภาพยุโรปและสาธารณรัฐเกาหลี พบว่าทั้งสหภาพยุโรป และสาธารณรัฐเกาหลีต่างนำมาตราฐาน ICCS ไปใช้ในการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ ทำให้เกิดประโยชน์ในการการจัดหมวดหมู่อาชญากรรมตามลักษณะของการกระทำความผิดอาญาทุกรูปแบบ ทำให้สามารถลดปัญหาเรื่องความแตกต่างกันในระบบกฎหมายของแต่ละประเทศ เนื่องจากรูปแบบการเก็บข้อมูลจะไม่เก็บข้อมูลอาชญากรรมตามฐานความผิดตามตัวบทของกฎหมาย แต่จะเก็บข้อมูลจากการจัดหมวดหมู่อาชญากรรมตามลักษณะของพฤติกรรมการกระทำความผิดอาญาทุกรูปแบบ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้สถิติอาชญากรรมมีความสอดคล้องและนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลทางอาญา และเพื่อประโยชน์ในการประมวลข้อมูลอาชญากรรม การเปรียบเทียบสถิติเกี่ยวกับอาชญากรรมทั้งในระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศดังจะเห็นได้จากการประสานความร่วมมือของทั้งสหภาพยุโรปและสาธารณรัฐเกาหลีกับหน่วยงาน UNODC ในการจำแนกสถิติอาชญากรรมเพื่อให้สอดคล้องตามมาตรฐานของ ICCS

วัตถุประสงค์ประการที่สาม เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมการเงินของประเทศไทย พบว่ามีปัญหาหลายประการคือ

ปัญหาการจำแนกประเภทอาชญากรรมการเงิน เนื่องด้วยประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดนิยามคำว่า “อาชญากรรมการเงิน” ไว้เป็นการเฉพาะ มีเพียงการกำหนดกฎหมายและบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมการเงินผ่านการกำกับดูแลภาคธุรกิจต่าง ๆ ดังนั้น หากจะปฏิรูประบบการจัดเก็บข้อมูลโดยการกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จำเป็นจะต้องกำหนดลักษณะและความหมายของอาชญากรรมการเงินไว้ในกฎหมายด้วยควบคู่กันไป เพื่อกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมการเงิน เนื่องจากขาดมาตรฐานกลางในการจัดเก็บข้อมูล ทำให้การนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงานเกิดการใช้ประโยชน์ร่วมกันที่ค่อนข้างน้อย เพราะบางหน่วยงานอาจไม่จำเป็นต้องการใช้ข้อมูลของหน่วยงานอื่นเนื่องจากไม่สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่

ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐาน เนื่องจากอาชญากรรมทางการเงินจะใช้ช่องทางความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมทางการเงิน ส่งผลให้การกระทำผิดในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น อีกทั้งพยานหลักฐานมักอยู่ในการครอบครองของบุคคลที่ 3 เช่น ธนาคาร บริษัทเอกชน ที่ต้องการรักษาความลับของลูกค้า นอกจากนี้ บางคดีอาชญากรรมทางการเงินในประเทศไทย มีความเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลทางการเมืองและทางธุรกิจ ทั้งในฝั่งรัฐบาล และภาคเอกชน ประกอบกับระบบอุปถัมภ์ที่มีผลประโยชน์ทางการเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้การเข้าถึงพยานหลักฐานทำได้ยาก

ปัญหาการนำสืบพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากอาชญากรรมทางการเงินมักใช้วิทยาการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการประกอบอาชญากรรมทำให้เป็นช่องว่างที่ทำให้หลุดพ้นจากการบังคับใช้กฎหมายได้ อีกทั้งกรณีที่ไม่มียุติบัตรเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ในคดีอาญาเป็นการเฉพาะเจาะจง การรับฟังพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์จึงต้องเป็นไปตามหลักการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอันเป็นบทกฎหมายทั่วไป ซึ่งมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยิ่งไปกว่านั้นวิธีการในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ การรวบรวมพยานหลักฐานนั้นจะต้องต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการ

ดังกล่าวนอกเหนือไปจากหลักเกณฑ์ทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย ไม่เช่นนั้นย่อมถือว่าเป็นการได้พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์โดยมิชอบ ศาลมีอำนาจไม่รับฟังได้

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับอาชญากรรมทางการเงินที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การก่ออาชญากรรมของอาชญากรทางการเงินที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมักจะใช้ช่องทางความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมทางการเงิน ทั้งรูปแบบการกระทำผิดของอาชญากรมีรูปแบบใหม่ๆ การกระทำผิดมีลักษณะเป็นเครือข่าย ความผิดมักมีลักษณะแบบข้ามแดน เป็นความผิดที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ การบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามอาชญากรทางการเงินต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ (MLAT) ต้องใช้ระยะเวลานาน ไม่เท่าทันต่อการกระทำผิดของอาชญากร

วัตถุประสงค์ประการที่สี่ เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิรูประบบการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมและจำแนกประเภทอาชญากรรมทางการเงินเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย พบว่า การกำหนดรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลและการจำแนกอาชญากรรมทางการเงินเพื่อประโยชน์ในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาชญากรรมทางการเงิน ควรทำเป็นกฎหมายลำดับรองที่อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 และกำหนดเฉพาะในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลอาชญากรรมทางการเงินเท่านั้น ซึ่งประกาศดังกล่าวจะกำหนดรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมทางการเงินและจำแนกข้อมูลอาชญากรรมทางการเงินที่จัดเก็บให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ICCS เพื่อประโยชน์ในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดและใช้สถิติวิเคราะห์แนวโน้มอาชญากรรมทางการเงินรวมทั้งกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานในการจัดเก็บและแลกเปลี่ยนข้อมูลและการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

วัตถุประสงค์ประการสุดท้าย เพื่อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมของภาครัฐทั้งทางด้านกฎหมายและการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุนระบบการจัดเก็บข้อมูลและจำแนกประเภทอาชญากรรมทางการเงินที่สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานสากล พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามอาชญากรรมทางการเงินต้องกำหนดยุทธศาสตร์ของการกำหนดรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลและการ

จำแนกอาชญากรรมการเงินเพื่อประโยชน์ในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และพัฒนาฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาการนำระบบการคุ้มครองสิทธิของประชาชนด้วยระบบดิจิทัล ระบบการใช้เทคโนโลยีที่อาศัยปัญญาประดิษฐ์ การพัฒนาระบบการให้บริการผ่าน E-Service กำหนดแนวปฏิบัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และจัดให้มีทรัพยากรด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการข้อมูล

5.2 ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิรูประบบการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมและการจำแนกประเภทอาชญากรรมการเงินเพื่อให้ประเทศไทยมีการจำแนกประเภทอาชญากรรมการเงินที่เป็นไปตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ (INTERNATIONAL CLASSIFICATION OF CRIME FOR STATISTICAL PURPOSES) รวมทั้งการกำหนดขอบเขตการจัดเก็บข้อมูล การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานนำไปสู่การวิเคราะห์แนวโน้มรูปแบบอาชญากรรมการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้ภาครัฐสามารถกำหนดนโยบายทางอาญาในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมการเงินที่มีรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อน ดังนี้

1) กำหนดรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมการเงินในรูปแบบของกฎหมายอนุบัญญัติ และจำแนกข้อมูลอาชญากรรมการเงินที่จัดเก็บให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ICCS

การกำหนดรูปแบบการจำแนกและการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมการเงิน โดยการออกเป็น “ประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเรื่อง การจัดเก็บข้อมูลกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงินเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานยุติธรรม” อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและ

การให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มาตรา 4 วรรคสอง (2)⁸⁰ มาตรา 7 (3) (9)⁸¹ และมาตรา 13⁸² โดยประกาศดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

ร่างประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเรื่อง การจัดเก็บข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงินเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานยุติธรรม

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มาตรา 4 วรรคสอง (2) มาตรา 7 (3) (9) และมาตรา 13 คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล จึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเรื่อง การจัดเก็บข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงินเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานยุติธรรม”

ข้อ 2 ในประกาศนี้

อาชญากรรมการเงิน หมายความว่า ความผิดที่กระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในลักษณะทรัพย์สิน และเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศนี้

⁸⁰ มาตรา 4 ...

(2) การพัฒนามาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับระบบดิจิทัล และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่จำเป็น ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานของหน่วยงานของรัฐให้มีความสอดคล้องและมีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน รวมทั้งมีความมั่นคงปลอดภัยและน่าเชื่อถือ โดยมีการบูรณาการและสามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพเกิดการพัฒนาระบบการบริการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริหารราชการและการบริการประชาชนแบบบูรณาการ รวมทั้งให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

⁸¹ มาตรา 7 ให้คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(3) กำหนดมาตรฐาน ข้อกำหนด และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบดิจิทัลเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา 4 วรรคสอง และตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(9) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

⁸² มาตรา 13 เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการประชาชน ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลที่มีการจัดทำและครอบครองตามที่หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นร้องขอ ที่จะเกิดการบูรณาการร่วมกัน

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน รัฐสภา ศาล องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การอัยการ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และหน่วยงานอิสระของรัฐ

“หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานรัฐ

ข้อ 3 ประกาศนี้เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (1) การจัดทำระบบการเก็บรวบรวมและจำแนกประเภทข้อมูลอาชญากรรมการเงินของหน่วยงานของรัฐให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและถูกต้องตามมาตรฐานสากล เพื่อประโยชน์ในการประมวลผลข้อมูลตามภารกิจของหน่วยงาน
- (2) การใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการวิจัยและจัดทำสถิติอาชญากรรมการเงินตามมาตรฐานสากล
- (3) การวิเคราะห์แนวโน้มและรูปแบบการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงิน เพื่อกำหนดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมการเงินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (4) การสนับสนุนการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน สอบสวน การดำเนินคดีและการพิจารณาคดีอาชญากรรมการเงิน
- (5) การส่งเสริมและบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐให้มีความสอดคล้องและมีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

ข้อ 4 เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมการเงิน ให้จำแนกลักษณะข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงิน ดังนี้

01 รูปแบบการกระทำความผิด

- 011 กระทำต่อทรัพย์สิน
- 012 กระทำต่อสินทรัพย์ดิจิทัล
- 013 กระทำต่อเงินสกุลดิจิทัล
- 014 กระทำเพื่อให้ได้ผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะทรัพย์สิน

- 015 การกระทำเกี่ยวข้องกับการฉ้อโกงการหลอกลวง
- 016 การกระทำเกี่ยวข้องกับการปลอมแปลง
- 017 การกระทำเกี่ยวข้องกับการทุจริต
- 018 การกระทำเกี่ยวข้องกับผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจจัดการสถาบันการเงิน
- 019 การกระทำเกี่ยวข้องกับผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจจัดการบริษัทหลักทรัพย์
- 020 ใช้ตัวแทนอำพราง หรือนอมินี ในการกระทำความผิด
- 021 ใช้บริษัทบังหน้าในการกระทำความผิด
- 022 กระทำผ่านระบบหรือเครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต
- 023 กระทำความผิดในลักษณะข้ามพรมแดน (เกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งรัฐขึ้นไป)
- 024 การกระทำเกี่ยวข้องกับระบบการเงินและระบบการชำระเงิน
- 025 การกระทำเกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน
- 026 การกระทำเกี่ยวข้องกับผู้หลักทรัพย์ หรือตลาดหลักทรัพย์
- 027 การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการจัดการรายได้ของอาชญากรรม (ฟอกเงิน)
- 028 การกระทำเกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ
- 029 มีความเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น
- 030 การกระทำความผิดมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- 031 เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
- ฯลฯ

02 ลักษณะของผู้กระทำความผิด

- 021 กระทำโดยบุคคลคนเดียว
- 022 กระทำโดยบุคคลสองคนขึ้นไป
- 023 กระทำโดยบุคคลสามคนขึ้นไป (องค์กรอาชญากรรม)
- 024 กระทำความผิดโดยนิติบุคคล
- 025 กระทำโดยผู้กระทำความผิดในต่างประเทศ
- 026 ไม่สามารถระบุตัวตนผู้กระทำความผิดได้

027 ความผิดไม่ได้เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์

ฯลฯ

03 ลักษณะของเหยื่ออาชญากรรม

031 ผู้เสียหายรายเดียว

032 ผู้เสียหาย 1 – 50 ราย

033 ผู้เสียหาย 50 – 100 ราย

034 ผู้เสียหายมากกว่า 100 ราย

035 ผู้เสียหายเป็นเด็ก หรือเยาวชน

036 ผู้เสียหายเป็นชาวต่างชาติ

037 ผู้เสียหายเป็นนักลงทุน

038 ผู้เสียหายเป็นผู้สูงอายุ

039 ผู้เสียหายเป็นเกษตรกร

040 ผู้เสียหายเป็นนักเรียน นักศึกษา

041 ผู้เสียหายเป็นข้าราชการ

042 ผู้เสียหายเป็นเจ้าของที่รัฐ

ฯลฯ

04 รายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

041 มีการดำเนินคดีอาชญาฐานฟอกเงิน

042 มีการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายฟอกเงิน

043 มีการฟอกเงินผ่านสถาบันการเงิน

044 มีการฟอกเงินผ่านผู้มีหน้าที่รายงานประเภทอื่น

045 มีการฟอกเงินผ่านวัด มูลนิธิ สมาคม องค์กรไม่แสวงหากำไร

046 มีการดำเนินคดีล้มละลาย

ฯลฯ

ข้อ 5 เพื่อให้มีการจัดเก็บข้อมูลเป็นมาตรฐานเดียวกัน ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงินเกี่ยวกับการสืบสวน การสอบสวน การดำเนินคดีและการพิจารณา คดีอาชญากรรมการเงิน กำหนดให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลตามแบบท้ายประกาศนี้

ข้อ 6 หน่วยงานของรัฐที่ใช้ข้อมูลอาชญากรรมการร่วมกันเพื่อประโยชน์ต่องานบริหารงาน ยุติธรรมต้องใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในหน้าที่และอำนาจของ หน่วยงานตนเท่านั้น โดยดำเนินการภายใต้ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐและมาตรการรักษาความปลอดภัย ของข้อมูล

ข้อ 7 ในการดำเนินการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลอาชญากรรมการเงินตามประกาศนี้ ให้ ดำเนินการโดยศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานกิจการ ยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

ข้อ 8 ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการประสานงาน ดำเนินการ และติดตามผลการ ดำเนินงานให้เป็นไปตามประกาศนี้

2) กำหนดประเภทของอาชญากรรมการเงิน

เพื่อให้เป็นไปตามร่างประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเรื่อง การจัดเก็บข้อมูล การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงินเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานยุติธรรม ในข้อ 2 ที่ นิยามคำว่า “อาชญากรรมการเงิน” หมายความว่า ความผิดที่กระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่ง ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในลักษณะทรัพย์สินและเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ในบัญชีท้ายประกาศนี้

จึงได้เสนอให้กำหนดบัญชีท้ายความผิดอาชญากรรมการเงิน โดยพิจารณาจากกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และกรณีศึกษาอาชญากรรมการเงินที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประเทศ ดังต่อไปนี้

- (1) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน
- (2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

- (3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
- (4) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล
- (5) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
- (6) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (7) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลอาจพิจารณาออกประกาศเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงินได้ เพื่อรองรับรูปแบบอาชญากรรมการเงินใหม่ๆ ที่มีความสำคัญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในอนาคต

3) กำหนดแบบฟอร์มมาตรฐาน (Single form) ในการจัดเก็บข้อมูลอาชญากรรมการเงิน

เพื่อแก้ไขปัญหาของการจัดเก็บข้อมูลของแต่ละหน่วยงานที่มีความแตกต่างกันตามภารกิจของหน่วยงานและจัดทำในลักษณะที่แยกประเภทข้อมูลที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ทำให้ยากต่อการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน จึงเสนอให้กำหนดแบบการจัดเก็บข้อมูลรายละเอียดอาชญากรรมการเงินที่มีลักษณะเป็นแบบฟอร์มมาตรฐาน (Single form) ออกตามร่างประกาศฯ ข้อ 5 เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมการเงินใช้ในการจัดเก็บข้อมูล จะทำให้มีข้อมูลอยู่ในระบบและสามารถนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ฐานความผิดและสภาพการเกิดอาชญากรรมต่อไป

4) การนำระบบ blockchain มาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูล

ในการเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนข้อมูล ภาครัฐควรนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการข้อมูล โดยเฉพาะในด้านการสืบสวนและสอบสวนคดีอาชญากรรมการเงินที่จำเป็นต้องมีการใช้ข้อมูลร่วมกันตั้งแต่ข้อมูลต้นทางของการสืบสวนข้อเท็จจริงการกระทำ ความผิดตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานตามฐานความผิด ข้อมูลระหว่างการดำเนินคดีอาญาหรือมาตรการอื่นในชั้นการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลการสอบสวนในชั้นพนักงานสอบสวน การพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการและการพิจารณาในชั้นศาล เพราะคุณสมบัติของเทคโนโลยี Blockchain มีความยากต่อการเปลี่ยนแปลง (Immutability) จึงสามารถช่วยบริหารจัดการ

ข้อมูลให้เกิดความโปร่งใส (Transparency) ความเป็นกลาง (Neutrality) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) และความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล (Security) ซึ่งบางประเทศได้มีการนำมาใช้ในระบอบงานยุติธรรม อาทิ ประเทศเอสโตเนียที่ได้ชื่อว่ามียระบบ e-Government ที่ดีที่สุดในโลก อีกทั้งยังเป็นประเทศแรก ๆ ที่ได้ นำเทคโนโลยี Blockchain และบริการดิจิทัลมาใช้ในการบริหารประเทศแบบเต็มตัว โดยการบริการ ภาครัฐเกือบทุกประเภทอยู่บนระบบออนไลน์ก็มีระบบศาลดิจิทัล (Digital Court System: e-Court) โดยใช้เทคโนโลยี KSI Blockchain มาช่วยในเรื่องของ การป้องกันการปลอมแปลงเอกสาร หรือที่เรียกว่า ระบบ e-File เริ่มใช้งานตั้งแต่ปี 2015 และมีการเชื่อมโยงกระบวนการพิจารณาคดีและการทำงานของ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ หน่วยงานและประชาชนทั่วไป มีระบบ “e-police” เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล รายงานการกระทำความผิดและตรวจสอบข้อมูลผู้กระทำความผิด หรือในสหราชอาณาจักรมีการพัฒนา โครงการ Blockchain-Based Cybersecurity Services for Critical British โดยนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ในการป้องกันระบบโครงสร้าง พื้นฐานสำคัญของประเทศ เพื่อประโยชน์ในการรักษา ความมั่นคงของชาติ สร้างความมั่นคงปลอดภัย และความน่าเชื่อถือให้กับระบบโครงสร้างพื้นฐาน ที่สำคัญ ของประเทศ⁸³ รวมทั้งระบบแจ้งความและการสอบสวน สำหรับประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐสามารถ นำเทคโนโลยี Blockchain มาปรับใช้กับการจัดเก็บข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อบูรณาการความร่วมมือ ภาครัฐและเพื่อประโยชน์ต่อระบบการบริหารงานยุติธรรม โดยกระบวนการที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการ ต่อไปคือ การกำหนดชุดข้อมูลที่จัดเก็บ การประสานความร่วมมือของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การ กำหนดโครงสร้างพื้นฐานทางด้านไอที เช่น อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล การเชื่อมต่อและระบบการสื่อสาร การ เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

นอกจากนั้น เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีความพร้อมของภาครัฐในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อ สนับสนุนระบบการจัดเก็บข้อมูลและจำแนกประเภทอาชญากรรมการเงินที่สอดคล้องและเป็นไปตาม มาตรฐานสากล ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไปในประเด็นเกี่ยวกับการนำระบบการ คຸ້ມครองสิทธิของประชาชนด้วยระบบดิจิทัลมาใช้ ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีในการรักษาความมั่นคง

⁸³ โปรดดูสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) , การใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนสำหรับภาครัฐ, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) , 2562 , หน้า 66, 69 และ 171.

ปลอดภัยทางไซเบอร์และข้อมูลในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาชญากรรมทางการเงินโดยการใช้เทคโนโลยี Blockchain หรือเทคโนโลยีในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยอื่นที่ทันสมัย รวมทั้งการพัฒนา ระบบการใช้เทคโนโลยีที่อาศัยปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence) ในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) โดยการสร้างระบบกำกับ ตรวจสอบและรายงานความก้าวหน้า ในหน่วยงานที่เกี่ยวกับ อาชญากรรมทางการเงิน เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและติดตามความคืบหน้าของคดีอาชญากรรมทาง การเงิน

